

สถานะโครงสร้างพื้นฐานประเทศไทยด้านการขนส่งและโลจิสติกส์ขนส่ง

1. สถานะโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งและโลจิสติกส์ขนส่ง (Transport & Logistics)

1.1 ขีดความสามารถการให้บริการ

1.1.1 สาขาขนส่งทางบก

1.1) ปัจจุบันโครงข่ายถนนของประเทศ มีระยะทางประมาณ 179,944.9 กม. แยกเป็น ทางหลวงพิเศษ (Special Highways) ระยะทาง 450 กม. ทางหลวงแผ่นดิน (National Highways) ระยะทาง 51,297 กม. ทางหลวงชนบท (Rural Roads) ระยะทาง 44,000 กม. ทางหลวงสัมปทาน (Concession Highways) ระยะทาง 22 กม. ทางหลวงท้องถิ่น (Municipal Roads) ระยะทาง 84,000 กม. และโครงข่าย ทางพิเศษในพื้นที่กรุงเทพมหานครและ ปริมณฑล (Expressway) ประมาณ 175.9 กม.

1.2) ณ ปี 2549 ประเทศไทยมีจำนวนรถยนต์ จดทะเบียนใหม่ตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ และกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก ปี พ.ศ. 2549 จำนวน 2,745,198 คัน โดยเป็น

รถจักรยานยนต์ถึง 2 ล้านคัน รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน ประมาณ 305,435 คัน และเป็นรถยนต์บรรทุกส่วนบุคคล ประมาณ 328,259 คัน

1.3) สำหรับโครงข่ายรถไฟนั้น ปัจจุบันมีระยะทางรวม 4,129 กม. ครอบคลุมพื้นที่ 47 จังหวัด ประกอบด้วย ทางเดี่ยว ระยะทาง 3,881 กม. ทางคู่ ระยะทาง 165 กม. และทางสาม ระยะทาง 83 กม.

ระบบราง

ปัจจุบันมีระยะทางรวม 4,044 กม. ประกอบด้วย

- ทางเดี่ยว 3,764 กม. (ร้อยละ 93)
- ทางคู่ 173 กม. (ร้อยละ 4)
- ทางสาม 107 กม. (ร้อยละ 3)

ที่มา: สทท.
7 สิงหาคม 2550 WWW.NESDB.GO.TH หน้า 6

1.4) นอกจากนี้ ในพื้นที่กรุงเทพมหานครมีโครงข่ายรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน ประมาณ 42.9 กม. ประกอบด้วย โครงการรถไฟฟ้ามหานครสายเฉลิมรัชมงคล ช่วงหัวลำโพง-ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์-บางซื่อ เป็นโครงการใต้ดินตลอดสาย มีสถานี จำนวน 18 สถานี ระยะทางรวม 20 กิโลเมตร และโครงการรถไฟฟ้าเฉลิมพระเกียรติ 6 รอบพระชนมพรรษา (รถไฟฟ้า BTS) ระยะทาง 22.9 กม. (ช่วงอ่อนนุช – หมอชิต ระยะทาง 16.4 ก.ม. และช่วงสะพานสาทร – สนามกีฬาแห่งชาติ ระยะทาง 6.5 ก.ม.) ทั้งนี้ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้ดำเนินโครงการระบบขนส่งมวลชนเพิ่มเติมอีก 2 โครงการ ได้แก่ โครงการรถไฟฟ้าสายสีแดง ช่วงบางซื่อ – ดลิ่งชัน ระยะทาง 15 กม. และโครงการรถไฟฟ้าสายสีม่วง ช่วงบางใหญ่ – บางซื่อ ระยะทาง 23 กม.

โครงข่ายรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน

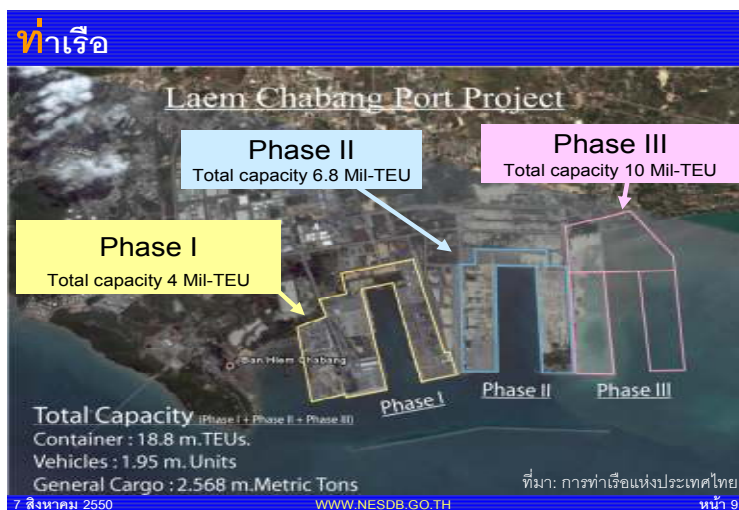

7 สิงหาคม 2550 WWW.สมช.บจก.บจก หน้า 8

1.1.2 การขนส่งทางน้ำ

- 1) ในปี 2549 ประเทศไทยมีท่าเรือที่สามารถให้บริการเรือขนาด 500 ตันกรอสส์ จำนวน 117 ท่า แบ่งเป็น ท่าเรือในแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันตก 35 ท่า ฝั่งตะวันออก 22 ท่า ท่าเรือภาคตะวันออก 32 ท่า ท่าเรือภาคกลาง 3 ท่า และท่าเรือภาคใต้ 25 ท่า โดยมีท่าเรือสำคัญได้แก่
  - **ท่าเรือกรุงเทพ** ท่าเรือกรุงเทพจำกัดปริมาณสินค้าผ่านท่าไม่เกินปีละ 1 ล้าน TEUs. โดยจากสถิติ ปี 2548 มีปริมาณสินค้าผ่านท่ารวม 16.9 ล้านตัน แบ่งเป็นสินค้าขาเข้า 8.9 ล้านตัน และสินค้าขาออก 8.0 ล้านตัน และมีปริมาณตู้สินค้าผ่านท่า ปี 2548 1.45 ล้าน TEUs. เป็นตู้สินค้าขาเข้า 0.701 ล้าน TEUs. และตู้สินค้าขาออก 0.749 ล้าน TEUs.
  - **ท่าเรือแหลมฉบัง** เป็นท่าเรือน้ำลึกหลักในการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศของประเทศ ปัจจุบันมีขีดความสามารถในการรองรับตู้สินค้าได้ ประมาณ 6.9 ล้าน TEUs/ปี ประกอบด้วยท่าเทียบเรือตู้คอนเทนเนอร์ 8 ท่า (B 1 –B 5, C1 – C3, D1 –D3) ท่าเทียบเรือเอนกประสงค์ 2 ท่า (A 2 – A3) ท่าเทียบเรือ Ro/Ro 1 ท่า (A 5) ท่าเทียบเรือโดยสารและเรือ Ro/Ro 1 ท่า (A 1) ท่าเทียบเรือสินค้าทั่วไป ประเภทเทกอง 1 ท่า (A 4) และอู่ต่อและซ่อมเรือ 1 ท่า สามารถรองรับเรือขนาดใหญ่พิเศษ (Super Post Panamax) มีระวางบรรทุก 8,000 TEUs. จากสถิติปี 2549 มีปริมาณสินค้าผ่านท่ารวม 1.423 ล้านตัน เป็นสินค้าขาเข้า 0.154 ล้านตัน และสินค้าขาออก 1.268 ล้านตัน มีปริมาณ ตู้สินค้าผ่านท่า 4.123 ล้าน TEUs. เป็นตู้สินค้าขาเข้า 2.05 ล้าน TEUs. และตู้สินค้าขาออก 2.05 ล้าน TEUs. โดยในอนาคตหากพัฒนาครบทั้ง 3 Basin จะทำให้มีขีดความสามารถในการรองรับตู้สินค้าได้ประมาณ 8.55 ล้าน TEUs/ปี
  - **ท่าเรือมาบตาพุด** เป็นท่าเรืออุตสาหกรรมที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ประกอบด้วย **ท่าเรือสาธารณะ (Public Terminal)** : ประกอบด้วย ท่าเทียบเรือทั่วไป (General Cargo

Berth) และท่าเรือเฉพาะกิจ (Dedicated Terminal) โดยในปี 2547 มีเรือเทียบท่า จำนวน 6,472 ลำ มีปริมาณสินค้าผ่านท่า จำนวน 30.38 ล้านตัน

- **ท่าเรือระนอง** ประกอบด้วยท่าเทียบเรืออเนกประสงค์สามารถรับเรือสินค้าขนาดไม่เกิน 500 ตันกรอสส์ จอดเทียบท่าได้พร้อมกัน 2 ลำ และท่าเทียบเรือตู้สินค้า สามารถรับเรือสินค้าขนาดไม่เกิน 12,000 เดทเวทตัน จอดเทียบท่าได้ครั้งละ 1 ลำ
- **ท่าเรือภูเก็ต** เป็นท่าเรื่อน้ำลึกเพื่อใช้สำหรับการท่องเที่ยว เนื่องจากสามารถรองรับเรือท่องเที่ยวขนาดใหญ่ได้ อย่างไรก็ตาม ยังสามารถใช้ในการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศได้อีกด้วย โดยมีขีดความสามารถในการรองรับเรือความยาว 210 เมตร ขนาด 20,000 เดทเวทตัน จากสถิติ ปี พ.ศ. 2548 มีสินค้าผ่านท่า 128 พันตัน สินค้าหลัก คือ สินแร่ ปลาแช่แข็ง น้ำยาง และยาง และแร่ดีบุกที่ถูกลงแล้ว
- **ท่าเรือสงขลา** ให้บริการเรือระหว่างประเทศและเรือชายฝั่ง มีท่าเทียบเรือ 3 ท่า เป็นท่าเทียบสำหรับสินค้าทั่วไป 2 ท่า และท่าเรือสำหรับสินค้าเทกอง 1 ท่า ร่องน้ำทางเข้าท่าเรือยาว 4 กิโลเมตร กว้าง 120 เมตร และลึก 9 เมตร มีขีดความสามารถในการรองรับสินค้าประมาณ 150,000 TEU. ต่อปี หรือ 1.5 ล้านตันต่อปี ซึ่งจากสถิติปี 2549 จะมีปริมาณสินค้าผ่านเข้า-ออก

ท่าเรือประมาณ 1.316 ล้านตัน แบ่งเป็นสินค้าเข้า 0.369 ล้านตัน และสินค้าออก 0.947 ล้านตัน อย่างไรก็ตาม ท่าเรือสงขลามีข้อจำกัดในการขยายขนาดของท่าเรือ โดยขณะนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่ระหว่างการศึกษาคำแนะนำที่เหมาะสมของแผนพัฒนาท่าเรือสงขลาแห่งที่ 2

- **ท่าเรือเชียงแสน จ. เชียงราย** เป็นท่าเรือลำน้ำโขงเพื่อการขนส่งสินค้าของไทยกับจีนตอนใต้ ก่อสร้างแล้วเสร็จเมื่อปี 2546 โดย เปิดให้บริการเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2546 ซึ่งจากสถิติปี 2547 มีปริมาณสินค้าผ่านท่า 74,414 ตัน ปริมาณการค้ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วโดยในครั้งแรกของปี 2548 มีปริมาณสินค้าผ่านท่า 74,742 ตัน และขณะนี้กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี อยู่ระหว่างดำเนินโครงการก่อสร้างท่าเรือเชียงแสนแห่งที่ 2 ที่บริเวณบ้านสบกก อ. เชียงแสน จ. เชียงราย เพื่อให้สามารถรองรับปริมาณสินค้าได้ 0.524 ล้านตัน

- 2) สำหรับกองเรือขนส่งสินค้าของประเทศไทยนั้น จากสถิติของ Review of Maritime Transport ปี 2549 กองเรือพาณิชย์ไทย ที่มีขนาดตั้งแต่ 1,000 grt. ขึ้นไป มีจำนวน 318 ลำ ระบายบรรทุกรวม 3,198,000 เดทเวทตัน ขนาดระวางเฉลี่ย 10,056 เดทเวทตัน เป็นเรือที่ชักธงไทย ร้อยละ 85.7 และเรือที่ชักธงต่างชาติ ร้อยละ 14.3

ประเทศ	No. of Vessel			Deadweight Tonnage (*1,000)			
	National flag	Foreign flag	Total	National flag	Foreign flag	Total	Foreign flag/ Total
สิงคโปร์	7467	287	754	14,695	8,285	22,980	36.05
มาเลเซีย	249	76	325	5,454	4,179	9,633	43.34
อินโดนีเซีย	591	120	711	3,822	2,408	6,231	38.65
ฟิลิปปินส์	275	37	312	4,052	971	5,023	19.33
ไทย	278	40	318	2,741	457	3,198	14.30

ที่มา : Review of Maritime Transport ปี 2006, UNCTAD

1.3 การขนส่งทางอากาศ

1.3.1 ขีดความสามารถด้านการขนส่งทางอากาศของประเทศ สามารถจำแนกได้ 2 ส่วน ได้แก่ (1) ด้านท่าอากาศยาน และ (2) ด้านการให้บริการขนส่งทางอากาศ โดยสรุปสถานะ โครงการสำคัญ และประเด็นการพัฒนา ได้ดังนี้

- **ท่าอากาศยาน** : ปัจจุบันประเทศไทยมีท่าอากาศยานที่สำคัญ 36 แห่ง แยกเป็นท่าอากาศยานสากลระหว่างประเทศ จำนวน 6 แห่ง และท่าอากาศยานในประเทศ จำนวน 30 แห่ง โดยมีรายละเอียดแยกตามหน่วยงานกำกับดูแล ดังนี้
  - **บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)** : ดำเนินการให้บริการท่าอากาศยานสากลระหว่างประเทศ (International Airport) จำนวน 6 แห่ง ได้แก่ ท่าอากาศยานกรุงเทพ ท่าอากาศยานภูเก็ต ท่าอากาศยานเชียงใหม่ ท่าอากาศยานเชียงราย ท่าอากาศยานหาดใหญ่ และ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ
  - **กรมการขนส่งทางอากาศ** : ดำเนินการให้บริการท่าอากาศยานภูมิภาค จำนวน 27 แห่ง แยกเป็น ภาคเหนือ 9 แห่ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 9 แห่ง ภาคกลาง 1 แห่ง และภาคใต้ 8 แห่ง
  - **กองทัพเรือ** : จำนวน 1 แห่ง คือ ท่าอากาศยานอู่ตะเภา
  - **ท่าอากาศยานเอกชน** : จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ ท่าอากาศยานเกาะสมุย ท่าอากาศยานจังหวัดสุโขทัย และท่าอากาศยานจังหวัดตราด

สำหรับขีดความสามารถของท่าอากาศยานสากลระหว่างประเทศ (International Airport) ซึ่งเป็นท่าอากาศยานหลักที่สามารถให้บริการผู้โดยสาร และสินค้าเชื่อมโยงไปยังท่าอากาศยานในประเทศต่างๆทั่วโลก สรุปได้ดังนี้

ท่าอากาศยาน	พื้นที่	ทางวิ่ง		จำนวนหลุมจอด	ผู้โดยสารรองรับ (ล้านคน/ปี)	สินค้ารองรับ (พันตัน/ปี)
	(ตร.กม.)	จำนวน	(ม.)			
ท่าอากาศยานกรุงเทพ	6.21	1	60x3,700	100	36.5	1,273
ท่าอากาศยานภูเก็ต	2.31	1	45x3,500	19	5.10	24
ท่าอากาศยานเชียงใหม่	4.8	1	45x3,050	13	3.2	30
ท่าอากาศยานเชียงราย	5	1	45x3,000	4	3.0	5.1
ท่าอากาศยานหาดใหญ่	4.8	1	45x3,050	7	1.95	16
ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ	36.7	1	60x3,700	120	45.0	3,000
		1	60x4,000			

1.3.2 การให้บริการขนส่งทางอากาศ ในขณะนี้ผู้ประกอบการสายการบินของประเทศ สามารถจำแนกได้ 3 ประเภท ได้แก่

- **สายการบินแห่งชาติ** โดยบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) (บกท) เป็นรัฐวิสาหกิจของรัฐ ซึ่งให้บริการขนส่งผู้โดยสารและสินค้าเต็มรูปแบบ (Full Service) โดย ณ ปี 2550 ให้บริการในเส้นทางบินในประเทศและระหว่างประเทศ โดยให้บริการเส้นทางบินระหว่างประเทศใน 5 ทวีป ครอบคลุม 73 เมือง ใน 35 ประเทศ และมีจุดบินภายในประเทศ จำนวน 11 จุดบิน บกท. มีเที่ยวบินให้บริการทั้งหมด 846 เที่ยวบินต่อสัปดาห์ จำแนกเป็นเที่ยวบินภายในประเทศ 297 เที่ยวบิน เที่ยวบิน

ระหว่างประเทศในเส้นทางภูมิภาค 413 เที่ยวบิน และเที่ยวบินระหว่างประเทศในเส้นทางข้ามทวีป 136 เที่ยวบิน โดยมีเครื่องบินประจำฝูงบินทั้งสิ้น จำนวน 86 ลำประกอบด้วย

- **เครื่องบินพิสัยไกล** จำนวน 32 ลำ สำหรับทำการบินข้ามทวีป ได้แก่ B747-400, B747-300, A340-500, A340-600, และB777-200ER
  - **เครื่องบินพิสัยกลาง** จำนวน 47 ลำ สำหรับใช้ทำการบินในเส้นทางภูมิภาคและเส้นทางภายในประเทศ ได้แก่ B777-300, B777-200, A330-300, และ A300-600
  - **เครื่องบินพิสัยใกล้** จำนวน 7 ลำ สำหรับใช้ทำการบินภายในประเทศ B737-400 และ ATR72
- **สายการบินต้นทุนต่ำ (Low cost airline)** ได้แก่ นกแอร์ วันทูโก (ทำการบินเฉพาะเส้นทางในประเทศ) และ ไทยแอร์เอเชีย (ทำการบินในเส้นทางบินในประเทศและระหว่างประเทศ)
  - **สายการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบ (Full service)** ได้แก่ บางกอกแอร์เวย์ โฉเรียนท์ไทย พีบีแอร์ ให้บริการในเส้นทางบินในประเทศและระหว่างประเทศ

3.2 แผนงาน/โครงการที่สำคัญ :

แผนงาน/โครงการสำคัญในสาขาขนส่ง ประกอบด้วย 1) การพัฒนาโครงข่ายระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน จำนวน 5 เส้นทาง 2) โครงการก่อสร้างทางคู่ในเส้นทางรถไฟชายฝั่งทะเลตะวันออก ช่วงฉะเชิงเทรา – ศรีราชา – แหลมฉบัง 3) โครงการพัฒนาท่าอากาศยานเชียงใหม่และภูเก็ตสู่ความเป็นศูนย์กลางการบินในภูมิภาค 4) โครงการจัดซื้อเครื่องบิน ตามแผนวิสาหกิจปี 2548/49 -2551-2552 5) โครงการจัดซื้อเครื่องบิน ตามแผนวิสาหกิจปี 2550/51 – 2552/53 และ 6) โครงการก่อสร้างท่าเรือเชียงแสน ระยะที่ 2

2. ประเด็นที่ควรให้ความสำคัญ

- 2.1 การพัฒนาระบบขนส่งเชื่อมโยงหลายรูปแบบ (Intermodal Transport) : พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อเชื่อมโยงการขนส่งรูปแบบต่างๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการขนส่งผู้โดยสารและสินค้า และลดต้นทุนด้านโลจิสติกส์ในภาพรวม
- 2.2 การเชื่อมโยงการค้า/บริการสู่ตลาดโลก : พัฒนาระบบเครือข่ายและบริการขนส่งให้มีความต่อเนื่องจากแหล่งผลิตไปยังประตูการค้าหลัก (Seamless Connection)
- 2.3 การเตรียมโครงสร้างระบบขนส่งและกลไกสนับสนุนการพัฒนากิจการพาณิชย์นาวีของประเทศให้ได้มาตรฐาน : เพื่อให้สามารถรองรับการปรับโครงสร้างการผลิต การค้าระหว่างประเทศ และกิจการพาณิชย์ระหว่างประเทศ
- 2.4 ส่งเสริมการใช้ประเทศไทยเป็นฐานการขนส่งสินค้าทางอากาศ : สนับสนุนให้มีศูนย์กลางการขนส่งสินค้าพัสดุด่วน (Air Couriers) และสายการบินขนส่งสินค้าเหมาลำ เพื่อสนับสนุนให้เป็นศูนย์กลางการขนส่งทางอากาศในภูมิภาค
- 2.5 ส่งเสริมการขนส่งสินค้าในระบบราง : โดยผลักดันโครงการสำคัญ เช่น 1) เร่งรัดการจัดหาหัวรถจักร แคร่บรรทุกสินค้า พนักงาณขับรถ และเตรียมความพร้อมเรื่องการซ่อมบำรุง และ 2) เร่งก่อสร้างรางคู่ในเส้นทางแก่งคอย – คลองสิบเก้า – ฉะเชิงเทรา และ ฉะเชิงเทรา – ศรีราชา – แหลมฉบัง
นอกจากนี้ เร่งปรับปรุงประสิทธิภาพการให้บริการของ รฟท. โดยให้มีการทำสัญญาระยะยาวกับภาคธุรกิจ มีระบบราคาที่ยืดหยุ่น และกำหนดให้มีเป้าหมายการให้บริการขนส่งสินค้าที่ชัดเจนต่อเนื่องตลอดทั้งปี และให้จัดทำแผนระยะยาวเพื่อการฟื้นฟูกิจการรถไฟ โดยให้เป็นแผนที่มีความชัดเจนและต่อเนื่อง รวมทั้งการบริหารขบวนรถขนส่งสินค้าเพื่อเพิ่มเที่ยวให้บริการที่สถานีขนส่งหลักในแต่ละภูมิภาค และเร่งผลิตพนักงานเดินรถไฟให้เพียงพอต่อความต้องการที่เพิ่มขึ้น
- 2.6 ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานประกอบการประยุกต์ใช้ Best Practice และ IT เพื่อปรับปรุงการบริหารจัดการโลจิสติกส์ ทั้งภายในระดับบริษัทโดยเฉพาะอย่างยิ่งการลดต้นทุนสินค้าคงคลังภายในโรงงาน และการร่วมมือกันตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทาน
- 2.7 การปรับปรุงโครงสร้างอัตราค่าบริการด้านการขนส่ง : พิจารณาปรับปรุงโครงสร้างอัตราค่าบริการ และค่าธรรมเนียมที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และเพื่อความ เป็นธรรมต่อประชาชนผู้ใช้บริการ

- 2.8 กำหนดกลไกด้านการเงินเพื่อการพัฒนาระบบขนส่งทางราง : พิจารณากำหนดกลไกด้านการเงิน โดยอาจใช้มาตรการด้านภาษีที่เกี่ยวข้องกับการขนส่ง เพื่อจัดตั้งกองทุนสำหรับการพัฒนาการขนส่งระบบรางทั้งในด้านระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน โครงข่ายรถไฟ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่จะช่วยส่งเสริมการขนส่งผู้โดยสารและสินค้าทางราง
- 2.9 การบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐาน : พิจารณาจัดสรรงบประมาณหรือกำหนดกลไกด้านการเงิน เพื่อการบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐานให้อยู่ในสภาพที่สามารถใช้งานได้ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการบำรุงรักษาโครงข่ายทางหลวงหลัก และสายรองของประเทศที่มีความเสียหายเกินกว่าขีดความสามารถในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อซ่อมบำรุง
